

2- وقف نامه و اسناد مکتوب

2- وقف نامه و اسناد مکتوب

مجرد سند وقف و عدم حجیت آن

۲۸۳. چند زمین از چهل سال پیش برای ساخت خانه جهت سرپرستی و نگهداری ایتم وقف شده اند و عمل به این وقف از آن زمان تاکنون استمرار داشته است و متولی معینی هم دارد که مورد تأیید اداره اوقاف است، ولی اخیراً سند عادی ارائه شده که ادعا می شود که از سند قدیمی استنساخ شده است و در آن تصریح شده که این زمین ها از سیصد سال پیش تاکنون وقف شده اند، با توجه به عدم وجود سند اصلی وقف که ادعا می شود قدیمی تر است و با توجه به اینکه نسخه موجود ناقص است و در آن متولی تعیین نشده و سابقه عمل به وقف هم نسبت به آنها وجود ندارد، بخصوص که ذوالید و تصرف کنندگان هم منکر این ادعا هستند و اشتها به وقفیت قبلی مورد ادعا هم وجود ندارد، آیا این سند می تواند مانع از عمل به وقف جدید در جهتی که اکنون به آن برای سرپرستی و نگهداری و اسکان ایتم عمل می شود باشد؟

جواب: مجرد سند وقف اعم از اینکه اصلی باشد یا از روی آن استنساخ شده باشد، حجت شرعی بر وقف نیست، در نتیجه تا وقف قبلی با حجت معتبر ثابت نشود، وقف جدیدی که در حال حاضر به آن عمل می شود، محکوم به صحت و نفوذ و جواز عمل است.

۲۸۴. جوانی ۲۶ ساله هستم و از چهار دست و پا فلج و از نعمت حرکت و بینائی یک چشم محروم شدم پدر پیرم تمام هستی خود را برای مداوای بنده خرج ولی هیچگونه بهبودی حاصل نگردید به جهت شرایط فیزیکی و همچنین وضعیت اقتصادی بسیار نامساعد نتوانستم ادامه تحصیل دهم جد بزرگوارم املاک خود را وقف اولادی نموده اند و علمای محترم طراز اول آن زمان پس از تأیید وقفنامه را امضاء و مهور فرموده اند لذا در مورد املاک مذکور عمل به وقف انجام گرفته و سند صادر شده و به اجاره واگذار گردیده است و حال سؤال بنده به شرح ذیل است:

آیا فوت کاتب یا شهودین وقفنامه، قدمت و گذشت زمان وقفنامه، پاره شدن کناره کاغذ وقفنامه، وقفنامه مذکور را از نظر اصالت و سندیت علی رغم عمل به وقف و تصرفات ۱۲۱ ساله در حال و آینده مورد تخدیش و تفکیک و تردید قرار می دهد یا خیر؟

جواب: اگر وقف محرز است ولو باینطور که آن محل مشهور به وقف است، باید بر طبق وقف عمل شود و الا باید وقف شرعاً اثبات شود و سند برای اثبات وقف کافی نیست مگر اینکه موجب اطمینان شود.

حجیت سند مورد اطمینان

۲۸۵. املاکی است (باغ) که بیش از صد سال است بین مردم خرید و فروش می شود و اکنون مالکیت آن که به نام تعداد زیادی از اهالی آن منطقه می باشد موجود است آیا کسی با ارائه کپی وقفنامه بدون سند اصلی می تواند مدعی وقفیت این املاک شود؟ در فرض ثبوت وقفیت این املاک در سابق، جایز است این املاک را از متصرفین خارج کرد یا نه؟

جواب: اگر از کپی وقف نامه اطمینان به وقفیت زمین حاصل می شود یا شهرت به وقفیت داشته باشد زمین و املاک محکوم به وقفیت است. بر فرض ثبوت وقفیت واجب است به حال خود برگردد و از وقفیت خارج نشده است و تصرف در آن حکم غصب دارد.

۲۸۶. حضرت امامزاده عبدالله فرزند برومند حضرت امام محمد باقر (ع) که کلیه اراضی اطراف بقعه مترکه طبق حکم حاکمان سلف در قرون ماضی با اسناد به جا مانده که مهور به مهر حکام وقت و در هامش آن بعضی از رجال دینی و متنفذین منطقه که یکی پس از دیگری در زمان خود تأیید و مهر زده موقوفه اعلام گردیده و به همین لحاظ به عنوان موقوفه عمل می شده و از پرداخت کلیه عوارضات و مالیات دولتی مرفوع القلم گردیده بودند. سؤال این است که :

(۱) آیا اکنون جزء موقوفات آن حضرت محسوب می گردد؟

(۲) اداره محترم کشاورزی در عصر طاغوت در این اراضی موقوفه موصوف سند صادر نموده است چه حکمی دارد؟

جواب: اسناد اگر موجب اطمینان بر وقفیت زمین های مذکور بوده یا در بین عرف محل شهرت به وقفیت داشته باشند اراضی مذکور حکم وقف را دارند.

حکم کلی مسأله روشن است که اگر وقفیت اراضی مذکوره محرز باشد صدور اسناد مالکیت برای آنها صحیح نیست لکن مسأله نیاز به رسیدگی دارد که موکول است به مسئولین ذیربط قانونی.

زمین مشهور به وقفیت

۲۸۷. زمینی است که دارای سند مالکیت به نام شخص می باشد و قبلاً در این زمین گندم و جو کشت می شده است به گفته بعضی افراد محصول آن (به صورت) وقف برای حمامی داده می شده است، ولی کشاورزی که آن را برای صاحبش می کاشته است می گوید چنین نبوده است اکنون آن حمام نیز ویران شده و از این زمین نیز محصولی برداشت نمی شود و هیچ گونه مدرکی مبنی بر این ادعا وجود ندارد که باید محصول آن برای حمام داده شود، آیا گفته کشاورزی که زمین را می کاشته است و سند مالکیت که به نام صاحبش می باشد را می توان مدرک قرار داد و گفته بعضی افراد که حاصل آن که اکنون هیچ چیزی نمی باشد را به حمام می داده را رد نمود و آیا می شود این زمین را معامله کرد؟

جواب: زمین اگر مشهور به وقفیت باشد حکم وقف را دارد اگر چه سند مالکیت به نام شخصی صادر شده باشد و برفرض ثبوت وقفیت، خرید و فروش و معامله آن جائز نیست و هرگونه دخل و تصرف در آن متوقف بر اجازه متولی شرعی و صلاح وقف است.

ثبت زمین وقفی مغایر با نیت واقف

۲۸۸. شخصی زمینی را بر اولاد ذکورش وقف کرده و بعد از وفات او اداره ثبت اوقاف بدون اطلاع از کیفیت آن اقدام به ثبت زمین مذکور به نام فرزندان ذکور و اناث نموده، آیا این کار موجب مشارکت اولاد اناث با اولاد ذکور در انتفاع از این زمین می شود؟

جواب: مجرد ثبت زمین مذکور به نام اولاد اناث، توسط اداره اوقاف موجب مشارکت آنان با اولاد ذکور در وقف نمی شود، در نتیجه اگر ثابت شود که زمین وقف بر خصوص اولاد ذکور است، فقط مختص آنان خواهد بود.